

PROTOCOL tegen PESTEN

Dit protocol is gebaseerd op het Nationaal Protocol tegen Pesten, op het voorafgaande protocol uit 2009, op het Protocol voor middelbare scholen van de projectgroep "digitaal pesten" en op protocollen van andere scholen. Evaluatie volgt in april 2019.

Schijndel, esu juni 2014

1. Inleiding: Uit de missie van de school:

Het Elde College wil een zorgzame en veilige school zijn, met aandacht en zorg voor elkaar.

Leerlingen moeten er op kunnen vertrouwen dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en dat ze hierom mogen vragen. Volwassenen moeten oog hebben voor de signalen van de leerlingen, interesse tonen en luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Dit anti-pestprotocol bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, maar ook voorwaarden en activiteiten om pestgedrag te voorkomen. Pesten kan grote gevolgen hebben. Het gemak en de anonimiteit van het Internet hebben de grenzen van het pestgedrag verlegd. De effecten van digitaal pesten zijn voor jongeren vaak erger dan een andere vorm van pesten.

Het protocol toont ook aan dat in bepaalde gevallen aangifte gedaan kan worden bij de politie. Dat is een goed recht. De school kan er ook voor kiezen ook zelf nog een sanctie op te leggen.

Maatschappij en school zijn voortdurend in ontwikkeling. Ook het handelen rondom pesten blijft in ontwikkeling. Dit protocol is dus geen statisch gegeven.

2. Wat is pesten?

"Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/ of fysieke mishandeling door een of meerdere personen op een persoon die niet in staat is zichzelf te verdedigen". (Uit: Protocol voor middelbare scholen, projectgroep "Digitaal pesten", Bob van der Meer, pestdeskundige).

De gepeste is degene die aangeeft of er sprake is van pestgedrag.

Pesten kan zijn:

- Lichamelijke agressie (eenvoudige mishandeling met geringe lichamelijke kracht, bijvoorbeeld aanraken terwijl de ander dat niet wil);
- Verbale agressie (mondelijke bedreigingen, discrimineren, intimideren, beledigen of uitschelden);
- Non-verbale agressie (anonieme telefoontjes of schriftelijke bedreigingen);

- Negeren of buitensluiten;
- Digitaal pesten of Cyberpesten (schelden via mobiele telefoon of internet : MSN, sms'jes, pest apps, virussen opzettelijk versturen, emailbommen, ongevraagd verspreiden van foto's of filmpjes, hacken en kraken, privacyschending, uit naam van een andere pest-mail versturen).

Het gemak en de anonimiteit van het Internet hebben de grenzen van het pestgedrag verlegd. De effecten van digitaal pesten zijn voor jongeren vaak erger dan een andere vorm van pesten.

Meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met pesten. Angst? Stoerheid? De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest, maar ze voelen zich daarbij wel vaak schuldig. Het Elde College wil niet dat er gepest wordt en wil ook dat, als er gepest wordt, de eventuele meelopers hun verantwoordelijkheid nemen.

3. Uitgangspunten

Een anti-pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan:

1. *Pesten wordt door de personeel, leerlingen en ouders gezien als een probleem en alle direct betrokkenen willen samenwerken om het probleem aan te pakken.*

Het is de verantwoordelijk van ouderraad, medezeggenschapsraad, bestuur, directie, medewerkers, ouders en leerlingen om een veilig klimaat te realiseren. Het Elde College wil dat iedereen zich bewust is van deze verantwoordelijkheid. Op een centrale plek in de school wordt jaarlijks een samenvatting van het pestprotocol, met de handtekeningen van de diverse geledingen opgehangen. Bekeken moet worden of de leerlingenraad hier een actieve rol in kan spelen.

2. *Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren.*

Het personeel is geschoold in tijdig signaleren van pest problematiek en neemt de signaalfunctie richting mentor serieus. De mentor is actief in het constateren en interpreteren van opvallende zaken bij de leerling en bij de groep (veranderingen, verzuim etc.). Personeelsleden signaleren en melden bij de mentor, maar treden ook op.

3. *De school heeft een directe aanpak wanneer er sprake is van pesten en werkt volgens de 5 sporen aanpak uit het Nationaal Protocol tegen Pesten (zie p 4).*

4. *Er zijn vertrouwenspersonen, er is een klachten commissie en een klachtenprocedure. Er is een duidelijk aanspreekpunt, bekend bij personeel, leerlingen en ouders.*

Elke leerling weet dat hij bij de mentor terecht kan. Behalve de mentor is er ook de vertrouwenspersoon en de leerlingcoach/-begeleider. De foto's van de vertrouwenspersonen en/of anti-pestcoördinatoren hangen op diverse plaatsen in het gebouw.

5. *De school wil het pestprobleem voorkomen en beschikt daarvoor over een preventieve aanpak.*

- Personeelsleden hebben een voorbeeldfunctie. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag en intolerantie van leerlingen en medewerkers van het Elde College niet worden geaccepteerd en waar alle medewerkers van de school duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Bij overtreding van de huis- en gedragsregels (het schoolreglement) voelt elke medewerker zich verantwoordelijk en zal actie ondernemen.
- Er vindt voorlichting plaats voor ouders (stencil, brochure, ouderavond etc)
- Er worden regelmatig activiteiten aangeboden rondom het thema "respectvol omgaan met elkaar en anders zijn " ("Paarse vrijdag", Elde Anders, Paas- en Kerstviering, culturele dagen etc.).
- Er wordt een cursus sociale vaardigheden aangeboden aan leerlingen die dit nodig hebben.
- De school doet regelmatig een zelfevaluatie aan de hand waarvan actie ondernomen kan worden (Klimaatschaal, veiligheidsonderzoek in Vensters).
- Er zijn lessen in omgaan met elkaar en voorkomen van pesten. In leerjaar 1 worden preventielessen aangeboden rondom het thema internet/ digitaal pesten.

4. Preventieve maatregelen door de mentor

- Mentoren houden groepsgesprekken, hebben aandacht voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de groep en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden. Er is aandacht voor omgaan met elkaar. De mentor zorgt ervoor dat

leerlingen elkaar snel leren kennen. In klassen waar kinderen “de mens” achter elke klasgenoot zien, wordt minder gepest.

- De mentor bespreekt het onderwerp pesten met de klas om de leerlingen bewust te maken en te houden van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem. (levenslange gevolgen).
- In de preventielessen worden jongeren bewust gemaakt van hun rol in cyberpesten. De mentor besteedt hier ook aandacht aan. Bijvoorbeeld aan de hand van filmvoorbeelden (bijvoorbeeld “It’s up to you” van stichting Reactif, eventueel met gratis lessen en docentenhandleiding.).
- In leerjaar 1 en 2 wordt een anti-pestcontract opgesteld voor en door de klas. In hogere leerjaren wordt, afhankelijk van de situatie en/ of de klas/groep, wel of niet een contract gemaakt.
- Leerlingen worden uitgenodigd om hulp te vragen aan de mentor of de vertrouwenspersoon als ze het gevoel hebben dat er iets niet goed zit. Het gaat dan niet over klikken, maar hulp vragen als iemand wordt gepest of als iemand ruzie heeft met anderen en men komt er zelf niet uit.
- In de lo les en in het introductieprogramma onderbouw wordt acrogym aangeboden.
- De digitale verkeersregels worden besproken en aangeboden en er wordt uitgelegd welke maatregelen de school neemt bij overtreding (Mentorles: wijs met internet).

5. Preventieve maatregelen algemeen

- Alle teams hebben de mogelijkheid om jaarlijks scholing te volgen over het thema pesten, indien ze daar behoefte aan hebben.
- Alle medewerkers van de school hebben een signaalfunctie richting mentor.
- Jaarlijks onderzoek naar het welbevinden van de leerling, waardoor het effect van het beleid en/of de noodzaak tot aanpassingen zichtbaar wordt.
- De school verzorgt voorlichting aan de leerlingen mbt het onderwerp pesten; in de les van de mentor en tijdens preventielessen door externen.
- Indien mogelijk organiseert de ouderraad jaarlijks thema bijeenkomsten rondom het onderwerp digitaal pesten, pubers e.d.

- De school biedt leerlingen de mogelijkheid om een sociale vaardigheidstraining te volgen als mentor en/ of ouders aangeven dat dit zinvol is.

5. De 5 sporenaanpak

Wordt een pestering gesignaleerd (door een medewerker van het Elde College, een medeleerling of ouders), dan moet er **onmiddellijk** gereageerd worden naar de mentor en in moeilijke gevallen naar de leerlingcoach/-begeleider of de teamleider.

Alle signalen worden serieus genomen en doorgegeven aan de mentor van de leerling. De mentor kijkt of hij het signaal herkent bij de betreffende leerling of klas. In moeilijkere situaties wordt de leerlingcoach/-begeleider en/of de teamleider ingeschakeld.

Pesten wordt aangepakt aan de hand van het 5 sporenplan. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten en in staat zijn pesten te herkennen en aan te pakken.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten.
- Medewerkers nemen duidelijk stelling tegen pesten.
- Ouders worden ingeschakeld als de sfeer in de klas onprettig of onveilig is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen en de medewerker luistert goed naar wat er gebeurd is.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Er wordt eventueel deskundige hulp van buiten ingeschakeld.
- Er wordt gezorgd voor vervolggesprekken.

Het bieden van steun aan de pester

- Bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om zijn relaties met anderen te verbeteren.
- Grenzen stellen en consequent handhaven.
- Het kind helpen zich aan de regels en afspraken te houden.
- Er wordt gezorgd voor vervolggesprekken.

Het bieden van steun aan de ouders

- De ouders van het gepeste kind en van de pester worden serieus genomen.
- Ouders worden geïnformeerd over pesten en over manieren om pesten te signaleren en te voorkomen.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier regelmatig op terug.

6. Stappenplan na een melding van pesten (Wanneer digitaal pesten wordt gesignaleerd of wordt aangegeven volgt de mentor de aanpak bij digitaal pesten).

Niet confronterende aanpak; meestal door mentor (ev. vakdocent) binnen een week.

1. De mentor bespreekt met de klas een algemeen onderwerp om langs die weg bij het probleem van de klas te komen. (a.h.v. bijvoorbeeld een krantenknipsel, een brief, een filmpje, een fragment uit een boek etc.). De mentor kan ook vragen aan de vermoedelijke pester en 2 andere klasgenoten om een week speciaal te letten op een bepaalde leerling om te kijken of die misschien gepest wordt.

Mocht blijken binnen 2 weken dat de niet confronterende aanpak niet of slechts gedeeltelijk heeft geholpen of als er sprake is van lichamelijke, verbale en of non-verbale agressie dan volgt de confronterende aanpak, meestal door mentor. De leerlingcoach/-begeleider of teamleider neemt de rol van de mentor over bij herhaling van pestgedrag of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.

Stap 1. Hulp aan het slachtoffer.

1. Gesprek met het gepeste kind. Luisterend oor bieden, hulp bieden en bedenken welke stappen er het beste genomen kunnen worden. Neem contact op met de ouders. Met het gepeste kind wordt besproken of hij wel/niet bij het gesprek met de pester aanwezig wil zijn (zie stap 2, 1 of 2).
Eventueel:
  - Gesprek met leerling en ouders.
  - Bekijk of de leerling verwezen moet worden naar het ZAT.

Stap 2. Gesprek met de pester (e.v. meeloper/getuigen)

1. Gesprek met de pester. In het gesprek met de pester probeert de mentor te zoeken naar een mogelijke oorzaak, probeert hij de pester bewust te maken

van zijn gedrag en helpt hij zoeken naar oplossingen. Er wordt een afspraak gemaakt voor een nieuw gesprek (binnen 2 weken), waar ook de gepeste leerling bij aanwezig zal zijn.

2. Gesprek met de pester, het slachtoffer en eventuele meelopers/ getuigen. Open gesprek waarbij iedereen vertelt wat er gebeurd is. Laat de leerlingen erachter komen wat de oorzaak van de pesterij is en welke rol iedereen gespeeld heeft. Er worden afspraken gemaakt over oplossingen voor de korte termijn.

Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage II en II.

3. De mentor maakt een afspraak voor één (binnen 2 weken) of meerdere vervolgesprekken met de pester, eventueel samen met de gepeste.

Mocht blijken dat voorafgaande niet tot het gewenste resultaat heeft geleid dan zal de mentor:

- een straffend gesprek voeren met degene die zich niet aan de afspraak heeft gehouden waarbij gewezen wordt op het vervolgtraject.
- contact opnemen met de ouders van de pester en/ of meelopers.
- praten met de klas om de groeps sfeer te herstellen en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- Eventueel de pester aanmelden bij het ZAT.
- de situatie overgeven aan de leerlingcoach/- begeleider en/of teamleider.

Indien de wet is overtreden (flinke klappen uitgedeeld, gestolen, filmpjes verspreid etc.) wordt de contactpersoon bij de politie ingeschakeld.

4. De mentor noteert de gebeurtenissen en de afspraken in Magister.

Stap 3.

Als het probleem zich herhaalt meldt de mentor het gedrag aan de leerlingcoach/- begeleider en/of aan de teamleider van de leerling(en). Hij geeft hem ook het dossier van de gebeurtenissen en afspraken die zijn gemaakt. De leerlingcoach/- begeleider of teamleider koppelt de informatie terug naar de mentor.

1. Leerlingcoach/-begeleider en/of teamleider heeft een gesprek met de pester en maakt afspraken voor het vervolgtraject:
  - Aanmelding bij het ZAT, dat kan adviseren (verplichten) om cursus sociale vaardigheden te volgen en/of
  - Gesprek met ouders/ verzorgers en/of
  - Afspraak voor regelmatige evaluatiegesprekjes en/of
  - Opleggen van een sanctie en/of

Sancties: (al naar gelang de ernst van de zaak)

- De pester krijgt een "vierkant" rooster met een opdracht die gerelateerd is aan het probleem: reflectie en het laten gevoelig maken van de pester voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. De ouders worden van dit project op de hoogte gesteld.
- Interne schorsing van een dag (dus separatie van de groep).
- Externe schorsing (2 dagen extern).
- Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen blijft volharden in het ongewenste pestgedrag kan en wil de school geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering.

2. Leerlingcoach/-begeleider en/of teamleider heeft een gesprek met de gepeste en maakt afspraken voor het vervolgtraject:

Het is vaak ook zinvol dat de gepeste leerling besproken wordt in het ZAT.

- Slachtoffer kan verwezen worden naar een assertiviteitstraining of cursus sociale vaardigheden (GGZ, Bureau Jeugdzorg of een particuliere instelling)
- Een andere externe hulpverlener kan ingeroepen worden bijv. maatschappelijk werker, psycholoog van de GGD of een particuliere instelling.
- Bureau slachtofferhulp kan ingeschakeld worden.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. De mentor spreekt met de gepeste leerling en adviseert hem om de berichten te bewaren en de afzender te blokkeren.
2. De mentor neemt contact op met de ouders van de gepeste leerling. Hij legt uit welke maatregelen de ouders kunnen nemen (bewaren en blokkeren) en geeft aan dat ze contact op kunnen nemen met de politie (pesten buiten school) en met de leerlingcoach/ - begeleider of de teamleider als het pesten op school gebeurt.
3. De leerlingcoach/-begeleider of teamleider zal via systeembeheer proberen te achterhalen van welke computer het bericht verzonden is, als het pesten op school gebeurt is.
4. De leerlingcoach/-begeleider of teamleider verwijst de ouders zo nodig door naar telefoonnummer 0800-5010 voor vragen over pesten in het onderwijs, naar sites als www.pestweb.nl/ www.digitaalpesten.nl of bij grove pesterijen naar de vertrouwensinspectie (0900-11131113).
5. De leerlingcoach/-begeleider of teamleider zal de ouders adviseren om aangifte te doen als een leerling stelselmatig wordt belaagd of wanneer er lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht.

6. De leerlingcoach/-begeleider of teamleider meldt de gepeste leerling eventueel aan bij het ZAT, als hij verdere begeleiding nodig acht.
7. De mentor spreekt met de klas.
8. Er volgt altijd een sanctie als de dader gevonden wordt. De aard van de sanctie is afhankelijk van de ernst van het vergrijp. Minimaal een vierkant rooster.

In het regelement, media-protocol van de school, het leerlingenstatuur staat nadrukkelijk vermeld dat het maken van filmopnames of foto's van elkaar, zonder toestemming van betrokkenen. Het op internet zetten van foto's of opnames van personeelsleden of medeleerlingen is ook verboden, tenzij dit gebeurt met toestemming van de betreffende personen.

Het is heel zinvol om ouders te wijzen op www.samenmediamaken.nl, www.wikiwijs.nl, www.medialessen.nl

Bijlage 1: leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Bijlage II: leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Bijlage III: Digitale verkeersregels

Bijlage IV: Nationaal Onderwijsprotocol Schoolverklaring